Oponentní posudek dizertační práce

Název práce: Analýza informační podpory uživatelů z oblasti technických oborů a věd s důrazem na vysokoškolské prostředí a opírající se o výzkum informačního chování a informačních potřeb provedený na ČVUT v Praze a VŠCHT Praha

Autor: Mgr. Lenka Němečková

Školitel: Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Oponent: Mgr. Adéla Jarolímková, Ph.D.

Klasifikace: prospěla

Předložená práce se zabývá informační podporou uživatelů z oblasti technických vysokých škol, což je téma velmi aktuální vzhledem k měnící se roli knihoven a informačních pracovišť a novým možnostem a výzvám, které přináší rozvoj informačních technologií a nových způsobů odborné komunikace. Autorka vychází především z vlastního výzkumu informačního chování a informačních potřeb, dále ze zahraničních literatury publikované k tématu a také z vyhodnocení webových prezentací knihoven špičkových zahraničních technických vysokých škol. Čerpá také ze znalostí získaných při svém působení v Ústřední knihovně ČVUT a z účasti na projektech, které se tématu dotýkají.

Struktura/obsah:

Práce je členěna do pěti kapitol, přičemž autorka postupuje logicky od vymezení základních pojmů a zkoumané oblasti k praktické části, která zahrnuje vlastní výzkum a doporučení pro rozvoj informační podpory ze strany vysokoškolské knihovny.

V první kapitole se autorka pokusila o vymezení technických oborů s využitím různých klasifikačních systémů pro technické obory. Jejich vyjmenování a popis považuji za zbytečně rozsáhlé, navíc bez jakéhokoliv závěru (ten se objevuje v podobě konstatování, že vytvoření univerzální klasifikace není možné, až v kapitole 4.). Naproti tomu další podkapitoly představují užitečný souhrn problematiky.

Druhá kapitola je shrnutím terminologie a konceptů informačního chování ve vztahu k technickým oborům, autorka zmiňuje specifika a historii informačního zabezpečení těchto oborů v bývalém Československu. Je zde vymezen pojem informační chování tak, jak je používán i v samotném výzkumu, tedy zahrnující také aktivity člověka jako tvůrce informací. Dále jsou prezentovány vybrané modely a teorie informačního chování a přístup k jeho výzkumu. U metod výzkumu bych očekávala, že budou vztaženy přímo k technickým oborům, např. v podobě příkladů již realizovaného výzkumu, neboť jinak je tato část nadbytečná. Jednotlivé standardy informační gramotnosti uvedené v kapitole 2.4. mohly být součástí příloh.

Kapitola třetí je zaměřena na informační podporu výzkumu a vychází mimo jiné i z analýzy webových prezentací knihoven vybraných zahraničních technických vysokých škol. Je proto škoda, že u jednotlivých témat jsou uvedeny konkrétní příklady realizace spíše výjimečně, rovněž bych považovala za vhodné zařadit srovnání jednotlivých zkoumaných institucí z hlediska poskytovaných služeb.

Ve čtvrté kapitole prezentuje autorka výsledky vlastního výzkumu v kontextu zahraničního publikovaného výzkumu, a následně v páté kapitole doporučení pro zajištění informační podpory. Tuto část považuji za velmi přínosnou, protože mapuje v českém prostředí dosud nezkoumanou

oblast informačního chování vědců v technických oborech, včetně chování publikačního. Výzkum také přináší zajímavé srovnání akademického a komerčního prostředí (prostředí průmyslových podniků) a poukazuje zejména v oblasti publikačního chování na vliv systému hodnocení vědy a výzkumu v ČR včetně jeho negativních aspektů. Výzkum byl proveden formou rozhovorů s využitím krátkého dotazníku. Metody sběru dat, výběr respondentů a realizace jsou popsány dostatečně, postrádám však detailnější informace k postupu v rámci zpracování rozhovorů, např. ke zmiňovanému kódovaní. Vzhledem k tomu, že kvalitativní metody nebyly zatím v české informační vědě příliš využívány, byl by podrobnější popis postupu analýzy dat prospěšný i pro další podobné výzkumy. Výzkumné otázky byly stanoveny jasně a byly v rámci výzkumu zodpovězeny.

Doporučení pro informační podporu formulovaná na základě výzkumu a studia literatury jsou v souladu s trendy vývoje knihovnicko-informačních služeb ve vysokoškolském prostředí, některá z nich jsou již nepochybně v současnosti realizována. Zde bych se autorky v rámci obhajoby ráda zeptala, jak vidí možnosti realizace těch doporučení, které se týkají sbližování knihovny a ICT, ve stávajících podmínkách a jakým směrem by se podle ní měly rozvíjet znalosti a kompetence knihovníků.

Celkově konstatuji, že se mohu ztotožnit s deklarovanými přínosy předložené dizertační práce, která nepochybně přináší vhled do informačního chování uživatelů z technických oborů, ukazuje jejich specifika, ale je zde také souhrnně popsána informační podpora výzkumu a nové trendy v odborné komunikaci, které jsou platné i pro další obory. Přestože zejména teoretické části mohly být pojaty stručněji, a naopak, část výzkumná by si zasloužila více prostoru, práci hodnotím po obsahové stránce jako zdařilou a přínosnou.

Výběr informačních pramenů

Výběr použitých informačních zdrojů je přiměřený a odpovídá tématu, zdroje jsou korektně citovány.

Stylistická a gramatická úroveň práce

Dizertační práce je psána odpovídajícím odborným stylem, nicméně její kvalitu bohužel snižují drobné chyby a překlepy, které se v textu vyskytují a svědčí o tom, že závěrečné korektuře nebyla věnována dostatečná pozornost. Přehlednosti a čtivosti práce by rovněž prospěl odlišný způsob prezentace některých textových pasáží, např. formou tabulek, jako je tomu např. na s. 145. Informace v úvodním odstavci ke kapitole 2.3.2 (s. 51) a 4.1.1. část Příprava výzkumu (s. 113) patří svým charakterem spíše do předmluvy.

Formální a grafická úprava

K formální a grafické stránce práce nemám připomínky.

Závěr

I přes výše uvedené připomínky se domnívám, že předložená dizertační práce Mgr. Lenky Němečkové obsahuje všechny náležitosti a splňuje požadavky na dizertační práce kladené, a proto práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji klasifikaci – **prospěla**.

V Praze dne 30.5.2016 Mgr. Adéla Jarolímková, Ph.D.